

Programa No. 053 – GÉNESIS 43:1 - 44:7

Rinallapuni ñawpajman Diosmanta qhelqasqaman jina yachakuspa, Genesis qhelqapi 43 t'aqata qallarishanchej. Ñapis pasaj wakichiypi repararqanchejña imaynachus kay aylluj kawsaynin kasqanta, Manachus chay jina jatun yarqhay kallanmampuni karqa chayqa, ichapis Simeonta carcelpi saqerpankuman karqa, Jacob mana Benjaminta kachariy munasqanrayku, chayrayku Josej wawqesnintatan Jacobwan Canaan jallp'api pisi mikhunayoj ñak'arishanku.

Kunan kay 43 t'aqapi astawan t'ukurisun, imayntachus tukuynin wawqesninku Josewan taripanakunku Egipto llajtapi, chantapis manaraj payta rejserpayta atishankuchu. Chay jinata rikuspa manchayta sonqonchejta wawayarichenqa. Ari munasqa runamasi kunan qallarisunchej Ñawiriyta .(Gen.43:1,2)

Yarqhayqa chay suyupi sinch'iña, mana awantay atina jinaña karqa. Jacobtaj, churisnin ima Egiptomanta chay trigota apamusqallankutaña mikhusharqanku. Chaypis tukukushajtillanñataj, Jacobqa nerqa: Ujtawan rispa, trigota rantimuychej, nispa

Jacob rikusharqa wasimpi manaña mikhuna kasqanta, manataj munarqachu tukuy wawasnin yarqhaymanta wañunankuta. Chayrayku ujtawan Egiptoman rinankuta yuyashan. Rikuna imaynatachus Juda, wawan nisqanta, 3 chijllaypi:

Judatajri nerqa: Ña niykuña, chay wiraqocheqa sut'ita niwasqaykuta. Pay niwayku: Sichus wawqeykichejta mana pusamuwankichej chayqa, amaña uyaykichejta rikuchiwankejchu, nispa.(Gen.43:3)

Jacobman yuyarichinku, Egiptopi ujnin wawqen suyashasqanta, chanta Benjaminta pusanankuta, payta kacharinampaj, chay Egiptota kamaqchej wiraqochi. Chayrayku Juda ujtawan tatanmanta mañan Benjaminta kachananta kay kutipi. Rikuna parlasqankuta 4,5 chijllaykunapi, kay 43 t'aqa, Genesis qhelqamanta.

Sichus Benjaminta pusajta saqewasqayku chayqa, askamata rispa trigota rantimusqayku. Manapunichus munanki chayqa, mana riykumanchu, imaraykuchus chay wiraqocheqa sut'inta niwarqayku: Manachus chay wawqeykichejta pusamuwankichej chayqa, amañapuni jamuwankichejchu uyaykichejta rikuchikojllapis, nispa.(Gen.43:4,5)

Jacob mana Benjaminta kachariyta munshanchu. Churisnintaj sut'ita uyarerqanku Benjaminta pusanankuta jaqayman, mana chayqa manaña chayanankuta. Chay

wiraqochi ujnin wawqentapis carcelmanta mana kacharimonqachu, nerqa. Uyarina Jacobpa llakiyninta, 6,7 chijllaykunapi:

Chaymanta Israelqa nerqa: Imaraykutaj kay jina mana allinta ruwawankichejri? Imapajtaj qankuna willarqankichej chay runaman ujnin wawqeykichej kasqantari? Nispa. Paykunataj kuticherqanku: Chay runapuni mayta tapuwarqayku imaynachus kasqaykuta, jinallataj familiaykumantapis. Kay jinata niwarqayku: Tataykichej kawsashanrajchu? Ujnin wawqeykichej tiyanchu? Nispa. Jinata niwajtiykoqa, noqayku kuticherqayku ari tapuwasqaykuman. Imaynatataj yachaykuman karqa ninawaykuta: Wawqeykichejta pusamuychej, nispa? (Gen.43:6,7)

Jacob mana yacharqachu Egiptopi kamachej wiraqochi tukuy imata wasinkumanta watusqanta, wawqesninmantapis. Qhasillapajña nerqa: Imarayku Benjaminmanta willarqanchej? Nispaqa. Joseqa tukuy imata paykunamanta yachayta munarqa, chanta Benjaminta pusamunankutapuni kamacherqa, imaraykuchus ayllunwan ujchakuyta munarqa. Kunan ñawirina 8-10 chijllaykunata, Genesis qhelqa 43 t'aqamanta:

Chantaqa Judañataj tatan Israelman nerqa: sichus mana munanki yarqhaywan wañunanchejta chayqa, saqey Benjaminta noqawan rejta. Noqa paymanta cuentayoj kasaj, kunan pachataj risqayku. Ajinmanta mana yarqhaywan wañusunmanchu ni qan, ni noqayku, nitaj wawasniykupis. Ima kajtimpis, noqa paymanta cuentayoj kasaj; imapis mana allin kajtenqa noqamanta mañawanki. Noqa chayachimpusqayki kay kkillanmantaj. Manachus jina kanqa chayqa, noqata juchachawanki ñawpaqeykipi wiñaypaj. Sichus qan mana jinata jark'akuwaj karqa chayqa, riykumanña karqa; rispa jamuspa, iskaytaña chayamuykuman karqa, nispa. (Gen.43:8-10)

Kaypi Juda parlan tatanwan, pay cargollikun Benjaminta kutichimunampaj. Ajinallatataj Jesucristo noqanchejmanta cargollikun, paypis Judaj ayllunmanta karqa. Chayrayku mayta kusikuni yachaspa Apo Jesucristoj makimpi kasqaymanta. Payqa Diosmanta jamurqa noqanchejta juchapi watasqa kashajtinchej kacharichinawanchejpaj, wiñay kawsayman pusanawanchejpaj. May sumajpuni kay willanasqa. Juda tatanman nillantaj, manachus jark'akuwaj karqa chayqa, manaña mikhunamanta pisiñachu kasunman karqa, nispa. Rikuna kunanqa 11 chijllayta:

Chaymanta tatankoqa nerqa: Mana imapis kanan kajtenqa, kayta ruwaychej: Chay runaman jaywanaykichejpaj apaychej costalesniykichejpi imachus kaypi sumaj poqoj kajmanta, sumajnin kaj imasta: Uj chhika balsamota, uj chhika abeja misk'ita, q'apaj mirrata, nuecesta, almendrasta ima. (Gen.43:11)

Manaña trigo wasimpi kajkunapaj kajtin, Jacob yuyaychakun Egipto wiraqochiman apachiyta sumaj imasninkumanta t'inkata, chaywan sonqonta suwanankupaj. Uyarina nisqanta 12-14 chijllaykunata:

Apallaychejtaj qolqetapis uj jinatawan, chay qolqestata pay kikinmanpuni jaywankichej, kutichispa churaykapususqaykichej, chayta; ichapis pantaspa churaykorqanku. Benjamintapis pusallaychejtaj; usqhayta rispa, chay runawan tinkumuychej ujtawan ima nisonqachejchus. Tukuy Atiyniyoj Dios qankunamanta qhuyakuchun, ama imapis qankunawan kanampaj, chay runa ujnin wasqeykichejta kacharimpunampaj, jinallataj kay Benjamintapis. Sichus Diospuni munan mana wawasniyoj kanayta chayqa, jina mana wawasniyoj qhepakusaj. (Gen.43:12-14)

Jacob kunanqa Diosllapiña suyashan, chayrayku Benjamintapis kacharpan wawqesninwan, tukuyninkuta Diospa makimpi churan, pay kikintapis sapallantaña qhepakusqanrayku. Rikuna 15 chijllayta:

Jinata nejtintaj, Jacobpa churisnenqa oqharerqanku chaparasta, qolqetapis uj jinatawan apanankupaj. Benjamintawantaj pusariykukuspa, Egiptoman kutirerqanku. Josejpaman chayajtinku, (Gen.43:15)

Reparana may sumajpuni kasqanta, unay watasman kaypi 12 wawqesnintin rikunakushanku, mana chunkallachu, nitaj isq'onllachu, kunan tukuynin kashanku. Ñawirina 16 chijllayta:

Joseqa rikorqa wawqen Benjamin paykunawan kashasqanta. Chaymantataj mayordomonman nerqa: Kay runasta wasiymen pusaykuy, jinaspataj uj wakata ñak'ay. Chaymantataj sumajta wayk'uchinki, imaraykuchus kay runas kunan noqawan chawpi p'unchaypi mikhonqanku, nispa. (Gen.43:16)

Kaypi Joseqa wakichishan wawqesninta rejsiyta munan, imayna sonqoyojchus kasqankuta, chayrayku wasimpi sumaj mikhunata wakichin. Rikuna 17 chijllaypi ruwasqanta:

Chay mayordomoqa kikinta ruwarqa Josejpa nisqanman jina, chaymantataj paykunata wasinman pusarqa. (Gen.43:17)

Jose mana munarqachu llank'anan patapi wawqesninwan ujchakuyta, Egiptomanta runakuna mana kayta entiendenkumanchu karqa. Rikuna 18 chijllaypi:

Wasinman pusajtin, paykuna ninakusharqanku may mancharisqas: Nispalla kayqa kayman pusachimushawanchej qolqemanta, chay waj kuti kutichipuwasqanchejmanta. Kunanqa jasut'iwasunchej, presochawasunchejtaj wata runasnin kananchejpaj. Burrosninchejtapis jap'ikapullanqataj, nispa.(Gen. 43:18)

Josejpa wawqesnin anchatapuni mancharikushanku, mana yacharqankuchu paykunawan rejsichikuyta munasqanta. Ñawpajta phiñasqalla paykunaman parlarqa, kunanqa munakuywan ujchakuspa mikhuyta munashan. Sichus qanta kamachej wasinman wajyasunkiman chayqa kusiywan riwaj, ichari? Josej wawqesninkuqa sonqonkupi p'enqaywan llasayasqa kasharqanku, wawqenkuta vendesqankumanta, kunankama juchata q'epirisqa kasharqanku. Juchata pakayta munaspa astawan llasachikunchej, tukuy imamanta manchikunchej. Chayrayku paykunaqa ninakunku: *Kunanqa jasut'iwasunchejchá, wisk'aykuwasunchá*, nispa. Ichapis chay costalespi qolqemanta juchachawasun, imanasuntaj kunanri? Nispa llakikusharqanku. Ajinata kunanqa astawan Rikunallapuni 19-21 chijllaykunata:

Jinapi wasi punkuman qayllaykushaspaña, mayordomota parlapayarqanku: Wiraqochiy, cheqamanta qayna wata uj kuti trigota rantikoj jamorqayku. Chaypi costalesniykuta qhawaykuspa, trigomanta pagasqayku qolqesniykuta tarikaporqayku sapa ujniykojpapi tukuyninta. Chayta kunanqa apamuyku. (Gen.43:19-21)

Wawqesnin llamp'u sonqowan Josej kamachin mayordomonman qolqeta kutichiya munashanku, ama juchallichinankupaj. Paytaj sonqochaykun paykunata, wasimantaj pusaykun. Rikuna kunanqa 22 chijllayta:

Chantaqa apamullaykutaj waj qolqetawan trigota rantikunaykupaj. Kunanta mana yachaykuchu pichus chay rantisqayku qolqeta costalesniykuman churaykorqapis, nispa. (Gen.43:22)

Joseqa mayordomonta parlaparqañachá, paykunata sumajta sirviykunanpaj, amataj imatapis pagota jina jap'inanta. Rikuna 23 chijllayta:

Paytajrí kuticherqa: Chaymantaqa ama llakikuychejchu, amataj manchachikuychejchu. Diosniykichejcharí, tataykichejpa Diosnin chay qolqetaqa churaykorqa; noqa chay qosqaykichej qolqetaqa jap'erqani, nispa.

Chayta niytawan, Mayordomoqa Simeonta carcelmanta orqhomuspa, paykunaman pusamorqa. (Gen.43:23)

Josej mayordomon Diosta yupaychaj kasqa, ajinata rikunchej Josej wawqesninta sonqochaykusqanrayku, ichapis Jose willarqaña paykuna wawqesninta kasqankuta. Kay mayordomo qolqeta jap'erqani, nejtin, wawqesninta astawanchá mancharikorqanku. Rikuna 24 chijllayta:

Jinaspataj, tukuyninkuta Josejpa wasinman pusaykorqa. Chaypitaj yakuta jaywarqa chakisninkuta mayllakunankupaj, chaymantataj burrosninkuman qaramorqa. (Gen.43:24)

Kaypi taripanchej runakuna chakisninkuta mayllakuj kanku wasiman chayaytawan. Ajinata rikurqanchej Abrahampa tiempompipi. Kaypisi Josej wawqesninqa sonqochacharikunku k'achata atiendesqanmanta. Kunan rikuna 25,26 chijllaykunata, Genesis qhelqa 43 t'aqapi:

Paykunataj chapara apaqasninkuta wakicherqanku, chawpi p'unchayta Jose chayamojtin jaywanankupaj; paykuna yacharqanku chaypi paykunawan mikhunanta. Jose chayamojtin, k'umuykukuspa pampakama umankuta chayachinankukama, paykunaqa chapara apasqankuta jaywarqanku. (Gen.43:25,26)

Wawqesninta Joseta napaykunku pampakama k'umuykuspa, t'inka apasqankutataj jaywanku, may llamp'u sonqowan. Kaypi rikushanchej unay wataspiña Jose mosqokusqa chay junt'akushasqanta, Diospa munayninman jina. Kunan rikuna 27,28 chijllaykunata:

Chantá Joseqa paykunata taporqa: Imaynataj kashankichej, walejllachu? Nispa. Chaymanta tapullarqataj: Imaynataj kashan machitu tataykichej, mayqenmantachus willawarqankichej, chay? Kawsakushanrajchu? Nispa. Paykuntaj k'umuykuspa, nerqanku: Kamachiyki tataykoqa walejlla kakushan. Kawsakushanraj, nispa. (Gen.43:27,28)

Joseqa tukuynin wawqesninta ñawpaqempi rikuspa sonqompi t'ikarishan. Chaywampis astawan waturin tatanmanta, manaraj rejsichikushaspa. Joseqa altopichá tiyashan, wawqesninataj urapi kashanku, chanta napaykuspa pampakama k'umuykunku. Walejlla kasqanta willanku, Benjamimpis paykunawan kashan, tatallanña faltashan. Ajinata unayña Josej mosqokusqan junt'akushan, chaykunata astawan yachanapaj Ñawirina kunanqa (Gen.43:29,30)

Chantá Joseqa muyuyninta qhawarispá, Benjaminta rikorqa, piwanchus uj mamayoj, uj tatayojlla karqanku, chayta. Chantá nerqa: Kaychu chay sullk'a kaj wawqeykichej, mayqenmantachus willawarqankichej, chay? Kunanqa Dios bendecisuchun, waway? Chayta nispa, Joseqa yaqhapuní waqaywan atipachikorqa, imaraykuchus kusiyan sonqonta wawayacherqa wawqenta rikukapuspa. Chayrayku usqhayta cuartonman yaykuporqa, chaypitaj waqarikorqa.

Iskay chunka watasña pasasqa wawqesninmanta karunchakusqan, Benjaminta rikuspa astawan sonqon pharaqarin, kikin mamayoj paywan kaspá. Joseqa, chhika unayta mana rikurqachu, wajchalla kakurqa tukuy kay watasta. Manaña tukuynin wawqesninta rikunanta yuyarqachu, chayrayku kunanqa tukuy uqhun kharkatirin. Chayrayku waqaywan atipachikuspa, ujllata waj ladoman ripun chanta samariytawan kutimun wawqesninwan parlaspa mikhunampaj. Joseqa ñapis 40 watasniyojña karqa, kuraj wawqesninpis machu runasña kanku, Benjaminpis runayasqaña kasharqa. May sumajta tukuymán qhawarispá ujtawan paykunawan mikhunapa tiyaykun. Chayta kunanqa astawan Rikuna 31 chijllaypi nisqanta:

Sonqon tiyaykojtintaj, waqayninta mayllarqoquytawan, llojsimurqa, nerqataj: Mikhunata apamullaychejña, nispa. (Gen.43:31)

May sumajpuni tukuynin wawqekuna ujchakusqankuta rikuyqa, Joseqa paykunata rejsinña, paykunataj manaraj payta rejserparishankuchu. Kay jinallatataj sut'inchaj Zacarias qhelqarqa, uj p'unchay Jesucristo janaj pachamanta kutimuspa tukuy paypi jap'ikojkunaman rejsichikonqa. Chaypi waturisun makisnin t'iri kasqanmanta, chantá wajtan chayniypis jusk'uykusqankumantapis. Chantá jatun kusiyan Jesuswan tiyakusun janaj pachapi wiñaypa wiñaynintimpaj. Israel ayllumanta kajkuna mana rejsinkurajchu, jaqay p'unchaypi rejsichikunqa tukuy judio wawqesninman.

Yuyarina Josetapis wawqesnin vendeykurqanku, chejninakuspa wijch'urqanku, kunanqa tukuyninkuman rejsichikunqa. Jinallatataj jamoj p'unchaykunapi Jesuspis kutimuspa tukuy ayllusman rejsichikunqa.

Munasqa uyarej wawqemasi, judiokuna Diospa ajllasqan aylluraj kanku, chayrayku paykunatapis Jesusmanta willarana, paykunapis Diosman cheqamanta k'umuykuspa juchasninkuta saquespa Jesuspi jap'ikunankupaj. Ñapis kutimunqaña tukuymán rejsichikunampaj, ujllapitaj tukuywan mikhunanpaj. Ñawirina kunanqa 32 chijllayta:

Josemanqa waj mesapi qararqanku, wawqesninmantaj waj mesapi. Egipciospaj waj mesaman churaporqanku, imaraykuchus paykunaqa mana jayk'ajpis mikhojchu kanku hebreoswan khuska. (gen.43:32)

Jose wawqesninwan tiyaykuytawan mikhorqa, may sumaj wakichisqa mikhunata . Manataj paykuna repararqankuchu, Joseqa mana Egipcioswan khuskachu karqa, waj waj mesaspi qarasqa karqanku. Wawqesninkoqa yachasqankuman jina kurajmanta sullk'aman tiyaykorqanku, Josetaj waj mesapi mikhun. Kunan ñawirina 33, 34 chijllaykunata, kay 43 t'aqata tukuchaspa, Genesis qhelqamanta:

Josetaj wawqesninta tiyaracherqa kurajmanta sullk'aman jina. Paykunataj mancharisqas t'ukusharqanku, ujkuna ujkuna qhawanakuspa. Josetaj mesanmanta mikhunata jaywarqa tukuyninman; Benjaminmanrí aswan yapasqata mikhunataqa jaywarqa uj phisqa jinatawan tukuyninkumanta nisqaqa. Jinata Joseqa wawqesninwan mikhorqanku, ujjarqankutaj may kusiypi. (Gen.43:33,34)

Josejtaqa manchayta kusiywan sonqon phatashanña, chaytataj watasqata jina jark'aykushan mana wawqesnin reparanankupaj, wawqesnintaj manaraj rejsispa manchachikuywan tiyaykunku, maypichus nisqanman jina. Manaraj imaynachus kananta yachaspa mikhunku manchamanchalla purajmanta qhawanakuspalla, Benjamintataj joseqa astawan sumajta qaraykun, phisqa kutita jina chaywanpis manpuni sayk'ushanchu, qhawashallanpni, Tukuy chaywampis manapuni wawqesninqa reparankuchu Jose kasqanta. Tukuyninku sumajta mikhuykunku, kusikunkutaj imaraykuchus yarqhaylla wasinkupi karqa. Kaypitaj ri sumajta aycha kankasqasta mikhurishanku, ajinata tukuchanchej kay 43 t'aqapi, yachakuspa josej kawsayninmanta

Kunanqa qhwarisun 44 t'aqapi chaypitaj rikusun imaynatachus José costalesninkuman qolqeta churacherqa, Benjamimpa costalninmanqa paypa qolqe copanta churacherqa, ajinaspataj trigo junt'awan kacharpayaporqa. Chanta qhepanta mayordomota kacharqa paykunata sayachispa costalesninkuta kicharinanpaj, suwamanta tumpaspa. Josejpa qolqe copanta Benjamimpa costalnimpi taripanku, jap'iykujtinkutaj Judá Benjaminman sayakun, tatanman nerqa jina, kunanqa cuentannmanta jap'iwaychej nispa. May t'ukunapaj kay Jose ruwasqanqa, yachayta munarqa paykuna Benjaminta munakunkuchus manachus. Tatankutapis munakunkuchus manachus, chayta yachayta munarqa. Unayqa chhoqonakuspa kawsarqanku, kunanrí imaynataj sonqosninku kashan chayta

yachayta munarqa. Joseta vendeykurqanku paywan chejninakuspa, tatan payllata munakusqanta yuyarqanku, chayrayku Joseta karu llajtaman vendeykurqanku. Kay tukuy imasta yuyarispas, Joseqa kunan yachayta munarqa ujtawan paykunawan kaspa, chanta khuskachakuspa tukuyninku ujllapi tiyakunankupaj.

Juda churakun tukuynimpa sutimpi parlaj, Benjaminta jark'an mana wisk'aykunankupaj, ajinapi rikuchin wawqenta munakusqanta, chanta tatanta munakusqantapis; manaña chejninaku kasqañachu paykuna ukhupeqa, paykunapura yanapanakushanku. Tukuyninku ujllapi sayarinku yanapanakunankupaj, ichapis kay jina yarqhaypi tarikuspa yacharqanku purajmanta yanapanakuyta. Tatankupis Diosllapiña suyakuyta yachakusharqa, wawasnintapis Diospa makimpi churaporqa, ajinapi Diosman astawan k'askakusharqa. Diosta astawan munakusharqa, manaña ujnin wawantachu, imaraykuchus paykunapis chayta rikuspa atipanakupi-jina chhoqonakuspa kawsayta amañaykurqanku.

May chhika watayoj kaspapis, Diospa ñannimpi wiñashallanchejpuni, maypachachus wañuy taripawanchej, chaypi tukukun tukuy yachakuyninchej; chaykamaqa sapa p'unchay Diospa Palabranmanta yachakuspa, Santo Espirituj yanapayninwan purikunanchej tiyan, allin kawsaypi. Nunasqa kawsaqey Ama sayk'uychu, nitaj puñuykapuychu, sapa p'unchay janaj pachaman ripunapaj wakichikuna tiyan. Kunanqa ñawisirinchej Genesis 44 : 1-7

¹ Chay qhepata Joseqa mayordomonman nerqa: Kay runaspa costalesninkuta trigo junt'ayojta sirapuy atisqankuta apakunankupaj. Jinataj qolqe pagasqasninkuta sapa ujninkoj costalesninkoj simisninman churaykarapunki.

² Chantá qolqe copayta sullk'a kajpa costalninman churaykunki, trigomanta qowasqan qolqetawan khuska, nispa.

Mayordomo chay nisqanman jina kikinta ruwarqa. ³ Chantá tutamanta inti phawarqamuyta Joseqa wawqesninta kachaporqa burrosninkupi chajnarisqasta.

⁴⁻⁵ Llajtamanta manaraj karuta rishajtinkutajrí, Joseqa mayordomonman yachaykucherqa: Chay runasta qhatiykuy, taripaspataj ninki: Imaraykutaj patronniyman kutichinkichej allinmanta mana allintari? Ima nispataj qolqe copanta suwamunkichejri, patronniypa ujyananta, copata qhawaspataj imatapis adivinayta yachanantari? Kaytaqa mana allintachu ruwankichej, nispa.

⁶ Mayordomoqa paykunata taripaytawan, kikin palabraswan nerqa. ⁷ Paykunataj kuticherqanku: Imaraykutaj qan chay imasta nishawaykuri? Noqaykoqa ni jayk'aj chay jinata ruwayta yachaykuchu

ajinata nispa munasqa qheshwamasiy kay wakichiyta tukuchaykushanchej, noqa
mañapusqayki Dios tatamanta qan allin kawsayllapi karikushanaykipaj-ya
ajinakajtenqa wajkutikmallaña kachun